

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Guzun Ion, Diaconu Iurie, Catan Liliana și Boico Victor,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central, Sîrbu Lilia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 12 octombrie 2020, în cauza penală privindu-l pe

*Scafari Andrei XXXXX, născut la XXXXX, originar
și domiciliat în XXXXX.*

Termenul examinării cauzei:

1. instanța de fond: 14.05.2018-14.05.2019;

2. instanța de apel: 05.06.2019-12.10.2020;

3. instanța de recurs: 25.01.2021-05.07.2021.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința judecătorei Cimișlia, sediul Leova din 14 mai 2019, Scafari Andrei XXXXX a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni, cu executarea acesteia în penitenciar de tip deschis, fiind privat de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

Solicitarea procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare, a fost respinsă ca neîntemeiată.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Scafari Andrei la 26 niembrie 2016, în jurul orelor 17:40, fiind posesorul permisului de conducere nr. 146000081, eliberat la 11 februarie 2014 de către oficiul 60, document care oferă drepturi și prescrie obligații în domeniul traficului rutier, conducea mijlocul de transport de model „LADA 2112”, cu numărul de înmatriculare XXXXX, pe drumul public R-34 Hîncești-Leova, prin localitatea Sărata Nouă, raionul Leova, în direcția or. Leova, și în apropierea bornei kilometrice cu indicele 46 (+12 m), încălcând cerințele

pct. 10 alin.(1) literele a) și b) și pct.45 aliniatele 1) și 2) din Regulamentul circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.357 din 13.05.2009, care expres prevăd că persoana care conduce un vehicul trebuie să fie aptă din punct de vedere psihofiziologic, trebuie să posedă cunoștințe și să execute cerințele prezentului Regulament și care obligă conducătorul să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii și d) situația rutieră, nu s-a isprăvit cu conducerea unității de transport și a accidentat pietonul Cușnir Tatiana, care traversa carosabilul, cauzându-i, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 132 din 30.12.2016, vătămare corporală gravă, manifestată prin traumă asociată gravă închisă a capului, bazinului și membrului inferior stâng cu hemoragie intracerebrală, fractura oaselor bazinului și gambei pe stânga, ce a dus la deces.

Acțiunile lui Scafari Andrei au fost calificate conform art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal – *încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane.*

3. Legalitatea și temeinicia sentinței a fost contestată cu apel de către avocatul Lungu Vasile în numele inculpatului, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie achitat, în legătură cu lipsa componentei de infracțiune.

În susținerea cerințelor sale, apărarea a indicat că, instanța de fond a pronunțat o sentință neîntemeiată și nemotivată, ca rezultat a unei investigații insuficiente, administrând probe dobândite cu violarea flagrantă a prevederilor legii procesuale, interpretarea incompletă și eronată a declarațiilor inculpatului, martorilor, a circumstanțelor de fapt și de drept privind accidentul rutier, cum ar fi locul, circumstanțele comiterii acestuia, precum și rolul inculpatului.

La fel, a indicat că, instanța de fond a dispus condamnarea inculpatului motivându-și soluția pe declarațiile contradictorii ale martorilor, evidențiind declarațiile martorului Butuc Victor, care nu coroborează cu alte mijloace de probă.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 12 octombrie 2020, a fost admis apelul declarat, casată parțial sentința în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, după cum urmează:

A-i stabili lui Scafari Andrei pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal pedeapsa cu închisoarea pe un termen de 3 ani și 6 luni, cu executarea

acesteia în penitenciar de tip deschis și cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

Conform art. 90 Cod penal, de suspendat condiționat executarea pedepsei cu închisoare stabilită lui Scafari Andrei pe un termen de probațiune de 4 ani, obligându-l să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1. În motivarea deciziei sale, instanța de apel a indicat că, soluția instanței de fond privind condamnarea inculpatului Scafari Andrei este întemeiată, la adoptarea căreia s-a ținut cont în deplină măsură de prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, astfel încât probele au fost apreciate din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Situația de fapt reținută de către prima instanță coroborează cu declarațiilor reprezentantului succesorului părții vătămate Popovici Mihail, cu cele ale martorilor Butuc Maria, Diaconu Tatiana, Scafari Rodica, Butuc Victor Ivan, Prepeleț Lidia, Ichim Vitalie și alte probe din materiale administrate la cauza penală.

Față de materialul probator administrat în cauză, instanța de apel a reținut că, declarațiile inculpatului depuse în instanța de fond cât și cele privind recunoașterea vinovăției depuse în instanța de apel, confirmă faptul că a existat un accident unde inculpatul Scafari Andrei nu s-a isprăvit cu conducerea unității de transport și a accidentat pietonul Cușnir Tatiana, care traversa carosabilul. La fel, se confirmă declarațiile inculpatului prin care a indicat că „mașinile au trecut și îndată a apărut în fața sa o persoană din partea stângă a traseului. După ce a simțit o lovitură, a frânat brusc. A oprit și a coborât repede.”, fapt ce coroborează cu alte mijloace de probă administrate în cauză în ceea ce ține de cauzarea vătămării corporale grave într-un accident, care a dus la decesul victimei.

Astfel, instanța de apel a conchis că, acțiunile lui Scafari Andrei corect au fost încadrate în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, conform indicilor: *încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane.*

Cât privește solicitarea apărării privind emiterea unei sentințe de achitare, instanța de apel a constatat că, la această cerință a renunțat atât partea apărării cât și inculpatul, întrucât Scafari Andrei a recunoscut vina în săvârșirea infracțiunii incriminate, respectiv nu poate fi solicitată și examinată solicitarea de achitarea inculpatului Scafari Andrei.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a conchis că, inculpatului urmează a-i fi stabilită o pedeapsa pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 264 alin. (3)

lit. b) Cod penal, asigurându-se restabilirea echității sociale și prevenirea comiterii de noi infracțiuni și care va duce la conștientizarea de către inculpat a necesității respectării legii, ceea ce asigură îndeplinirea scopului pedepsei penale, prevăzut la art. 61 alin. (2) Cod penal, potrivit căruia pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și altor persoane.

Subsecvent, instanța de apel a menționat că, din conținutul părții descriptive a sentinței, la capitolul stabilirii tipului pedepsei inculpatului, instanța de fond a menționat că a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei, care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale acestuia, stabilindu-i o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni, cu executarea acesteia în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

Însă, simpla enumerare a acestor circumstanțe ale cauzei nu reprezintă și nu pot fi apreciate ca o motivare suficientă și argumentată pentru stabilirea unei asemenea pedepse severe – închisoarea cu executarea reală în penitenciar, or, la caz au fost stabilite cumulativ mai multe circumstanțe care permit aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

La caz, instanța de apel a reținut următoarele circumstanțe: rolul inculpatului la săvârșirea infracțiunii – infracțiunea a fost săvârșită din imprudență, personalitatea acestuia – se caracterizează pozitiv la locul de trai, comiterea unei infracțiuni grave pentru prima dată - anterior nu a fost condamnat, faptul că părțile vătămate nu au careva obiecții față de inculpat, precum și următoarele circumstanțe atenuante: recunoașterea vinei și lipsa pretențiilor materiale din partea succesorului părții vătămate.

Prin urmare, instanța de apel a ajuns la concluzia că, corectarea și reeducarea inculpatului Scafari Andrei este posibilă fără izolarea acestuia de societate, stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni, cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal - suspendarea condiționată a executării pedepsei, pe o perioadă de probațiune de 4 ani.

5. Împotriva deciziei instanței de apel declară recurs ordinar procurorul, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, în latura penală, în partea aplicării art. 90 Cod penal, cu dispunerea remiterii cauzei la rejudecare de către aceeași instanță de apel și condamnarea inculpatului în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod de procedură penală, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare.

În susținerea cerințelor sale, procurorul indică asupra faptului că, la stabilirea modului de executare a pedepsei cu închisoarea, instanța de apel nu și-a motivat sub nici o formă soluția privind aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, fapt care contravine prevederilor art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală.

Astfel, recurentul consideră că la cazul dedus judecății, nu au fost stabilite circumstanțe care ar micșora esențial gravitatea faptei comise de inculpatul Scafari Andrei și care ar permite de a concluziona că corectarea lui este posibilă fără executarea reală a pedepsei, motiv din care, decizia instanței de apel este una neîntemeiată.

6. La recursul ordinar declarat de procuror, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1^a) Cod de procedură penală, a depus referință avocatul Glupa Mariana în numele inculpatului, prin care și-a manifestat dezacordul cu recursul declarat, indicând că instanța de apel just a constatat circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei și i-a stabilit inculpatului o pedeapsă echitabilă.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și temeiurile invocate, ținând cont de opinia apărătorului expusă în referință, Colegiul penal lărgit concluzionează că, acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (2) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța admite recursul, casează parțial sau total hotărârea atacată și menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.

Din conținutul recursului declarat de procuror, rezultă că recurentul, atacă decizia instanței de apel sub aspectul temeiurilor prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală – *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Colegiul penal lărgit reține că în speță, instanța de fond l-a recunoscut vinovat pe Scafari Andrei de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni, cu executarea acesteia în penitenciar de tip deschis și cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

Subsecvent, instanța de apel a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 4 ani, obligându-l pe inculpat să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

Astfel, reieșind din prevederile art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricărui

probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

Una din chestiunile de drept pe care trebuie să le soluționeze instanța de apel este: dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just.

În acest aspect, motivele invocate de recurent la pct. 5 al prezentei decizii, referitor la individualizarea pedepsei și modul de executare a acesteia, instanța de recurs le consideră întemeiate, deoarece instanța de apel nu a respectat criteriile generale de individualizare, ceea ce denotă ineficiența condamnării inculpatului la 3 ani și 6 luni închisoare, cu suspendarea executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 4 ani.

Așadar, instanța de apel casând sentința în latura penală, a dat o nouă apreciere probelor cercetate de către instanța de fond, însă nu a ținut cont de regulile de individualizare a pedepsei și nu s-a expus argumentat asupra circumstanțelor care au fost puse la baza motivării de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal.

La fel, Colegiul penal lărgit stabilește că potrivit sentinței, instanța de fond, prin prisma prevederilor art. 7, 61, 75 și 78 Cod penal, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, a luat în considerație faptul că inculpatul a comis o infracțiune gravă, a ținut cont de personalitatea acestuia, care este divorțat, are la întreținere un copil minor, este angajat în câmpul muncii la SRL „Caracon Imobil” în calitate de muncitor, se caracterizează pozitiv la locul de trai și la serviciu, fără dizabilități, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, nu a comis contravenții și nu are antecedente penale.

În acest sens, instanța de fond a reținut că, în privința lui Scafari Andrei nu poate fi aplicată instituția suspendării condiționate a executării pedepsei, dat fiind faptul că o asemenea măsură este insuficientă și nu ar realiza scopul pedepsei, având în vedere faptul că inculpatul nu conștientizează gravitatea faptei comise.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit atrage atenția asupra faptului că, instanța de apel a dispus casarea sentinței în partea stabilirii modului de executare a pedepsei, în lipsa unei motivări corespunzătoare soluției adoptate.

Colegiul penal lărgit constată că criteriile generale de individualizare a pedepsei enunțate de către instanța de fond au fost valorificate anume în ordinea expusă, inculpatului fiindu-i stabilit termenul legal de pedeapsă, prevăzut de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și cuantumului acesteia, în cazul stabilirii pedepsei închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, în perspectiva personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe o perioadă de probațiune sau termen de probă, stabilit de instanța de judecată.

În speță, Colegiul penal lărgit constată că obiectul contestării hotărârii atacate îl constituie aplicarea în lipsa unei motivări corespunzătoare a prevederilor art. 90 Cod penal în privința inculpatului.

Cu referire la acest aspect, instanța de apel menționează că, potrivit prevederilor art. 90 alin. (1) Cod penal, dacă la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de cât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

O condiție prevăzută expres în alin. (1) art. 90 din Cod penal constituie concluzia instanței că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa stabilită. Astfel, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și fără executarea efectivă a acesteia. În formarea convingerii, instanța de judecată ține cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze soluția de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicând precis acele motive pe care s-a întemeiat convingerea ei.

Prin urmare, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să dea o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că nu este rațional ca inculpatul să execute real termenul pedepsei stabilite. Analizând condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

În acest sens se atestă că, pentru a fi aplicată instituția suspendării condiționate a executării pedepsei, urma ca instanța de apel să efectueze o analiză complexă și minuțioasă a personalității infractorului, comportamentul acestuia înainte și după

săvârșirea infracțiunii și în cazul în care s-ar fi dovedit că comiterea faptei se datorează unui concurs accidental de împrejurări din viața sa și că pentru corectarea acestuia nu este necesară executarea efectivă a pedepsei, instanța ar fi putut aplica instituția suspendării condiționate a executării pedepsei, fapt care nu rezultă din descriptivul deciziei recurate.

La caz, potrivit descriptivului deciziei recurate, instanța de apel ca temei de suspendare condiționată a pedepsei cu închisoarea în temeiul prevederilor art. 90 Cod penal a reținut următoarele circumstanțe: rolul inculpatului la săvârșirea infracțiunii – infracțiunea a fost săvârșită din imprudență, personalitatea acestuia – inculpatul se caracterizează pozitiv la locul de trai, a comis o infracțiune gravă pentru prima dată, anterior nu a fost condamnat, succesorul părții vătămate nu are careva pretenții față de inculpat, totodată ultimul și-a recunoscut vina.

Cu referire la aceste circumstanțe, instanța de recurs constată că, potrivit materialelor cauzei, inculpatul atât la etapa urmăririi penale cât și la etapa judecării cauzei în instanța de fond, nu și-a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii imputate, iar în apelul de carat de către apărător, s-a solicitat achitarea acestuia, în legătură cu lipsa elementele constitutive ale componentei de infracțiune prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Cât privește lipsa pretențiilor din partea succesorului părții vătămate, Colegiul penal lărgit constată că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din cadrul instanței de apel (*Vol. II, f. d. 124*), succesorul părții vătămate Popovici M., a declarat că „cu părere de rău, pe tot parcursul procesului, inculpatul și-a negat vinovăția, astfel că nu sunt de acord cu apărarea care susține că acest fapt nu poate fi apreciat ca unul agravant, eu aș spune că este chiar agravant, pentru că omul nu mai este în viață, iar eu, din numele succesorilor pătimitului, solicit ca să fie menționată soluția primei instanțe”.

Generalizând cele menționate mai sus, Colegiul lărgit atestă, că instanța de apel nu a invocat careva circumstanțe noi care ar permite aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, nu și-a motivat soluția în sensul vizat și nu a respectat toate cerințele prevăzute de legea penală ce asigură aplicarea față de inculpat a unei pedepse echitabile, legale și individualizate, fapt ce constituie temei de casare a deciziei, iar soluția în această parte a primei instanțe, este una corectă.

În consecință, Colegiul penal lărgit va admite recursul ordinar, întrucât instanța de apel greșit a admis apelul declarat de către avocatul Lungu Vasile în numele inculpatului Scafari Andrei, or, hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, aplicând totodată o pedeapsă individualizată contrar prevederilor legale – temeiuri pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Oficiul Central, Sîrbu Lilia, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 12 octombrie 2020, în cauza penală privindu-l pe *Scafari Andrei XXXXX*, cu menținerea sentinței Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova din 14 mai 2019.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 13 august 2021.

Președinte:

Toma Nadejda

Judecători:

Guzun Ion

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Boico Victor